

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على سيدنا و نبينا و حبيب قلوبنا ابي القاسم المصطفى محمد و على ءاله الطيبين الطاهرين المنتجبين المعصومين سيما بقیة الله فی الارضین. السلام على الصديقة الطاهرة فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليها و على ابيها و بعلها و بنیها. اللهم کن لولیک الحجة بن الحسن صلواتک علیه و على آباء فی هذه الساعة و فی کل ساعة و لیا و حافظاً و قاعداً و ناصراً و دليلاً و عیناً حتى تسکنه ارضک طوعاً و تمتعه فیها طویلاً. تعجیل در فرج حضرت صاحب الزمان یه صلوات عنایت بفرمایید. اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم

عرض شود حضورتون ما که این جلسه در خدمت تون هستیم، وقت تونو می گیریم با موضوع منبع شناسی حوزه ی مهدویت. حقیقتش من خودم اون زمانی که خدمت دوستان بودیم در بنیاد تخصصی حضرت مهدی موعود(عج الله) در قالب این سرفصل و این جلسه یک اعتراض هایی داشتن، اعتراض هم این بود که برای منبع شناسی آدم کارگاه آموزشی برگزار نمی کنه خصوصاً به این مدل که ما یک لیست بلند بالایی از مثلا کتابها رو در یک جلسه تند تند معرفی کنیم اگر چه که ما خودمون از محضر - می شه گفت - بهترین استاد منبع شناسی در کشور استفاده کردیم ولی آخرش هم به همون استاد گفتیم: استاد! شما به جای اینکه از قم تشریف می آوردین و این جلسه رو برگزار می کردین اگه همین حرفاتونو، معرفی کتابها رو، یه جزو می کردین و به ما می دادین همین کار انجام می شد و مثلا منبع شناسی خیلی جلسه ی خاصی نیاز نداره مگر اینکه در این معرفی کتاب ها نکاتی گفته بشه یا در معرفی منابع، که اون نکات مثلا نکات تخصصی خاصی باشه که حالا همین طوری مثلا در جزوه ی آموزشی نتونه استفاده کنه و به دست بیاره. اگر که جلسه جلسه ی کم روحی بود، من از همین اول عذرخواهی می کنم و امیدوارم البته نکات خوبی گفته و شنیده بشه و در مجموع، محفل ما موجب رضایت حضرت ولی عصر(عج الله) قرار بگیره. ان شالله

و در فضای منابع مهدویت دو مدل منبع معرفی می کنم خدمت شما: یکی منابع **مکتوب**، یکی منابع **غیر مکتوب**. در فضای منابع غیر مکتوب بصورت خیلی گذرا و عبوری چند تا سایت اینترنتی خدمت شما معرفی می کنم که بالاخره چون بسیاری از مطالعات ما، تحقیقات ما، مراجعات ما، در فضاهای حتی علمی فعلا در بستر اینترنت صورت می گیره و ما بیشتر تلاش می کنیم که، دنبال سؤالی هم می گردیم اول توی اینترنت جستجو کنیم یا مثلا توی کتابخانه ها، یه چند تا سایت اینترنتی داریم من برای شما معرفی می کنم و بعد وارد فضای مکتوب می شیم.

توی فضای مکتوب هم باز به دو مدل، یکی سه چهار تا نشریه که شاید کارآمدتر و مفیدتر باشه بعد هم تعدادی کتاب در حوزه های مختلف. که سعی من این بوده که بالاخره مجموعه ی چیزایی که معرفی می شه بهترین ها باشه ولی قطعاً بهترین هایی هم هست که من نام نمی برم، بسیاری ش این جوریه بوده که مثلا اگه از بین این ۱۵ تا کتاب یکیش رو بنده معرفی کردم قطعاً این جوریه نیست که اون ۱۴ تا کتاب دیگه ضعیفتر باشند. و بعضیهاشم این طوری بوده که احساس کردم دسترسی مثلا به این کتاب - اگر چه که بهترین کتابه - شاید سخت باشه، بنابراین خیلی جای معرفی کردن هم نداره یا اینکه مثلا ادبیات کتاب، یه جوریه که هر کسی نمی خوندش و اگه به شما رایگان هم بدن و بگن که «اگر این کتاب را یک ماهه بخوانی ده هزار تومان هم بهت می دیم» باز ده صفحه شو که خوندی احساس می کنی که این کتاب کتابی نیست که مثلا برای من نوشته شده باشه. من سعی کردم که بعضی از این کتابهای اینطوری رو کلاً معرفی هم نکنم، و ذهن شما رو بهش مشغول نکنم.

- معرفی سایت

۱. WWW.MAHDAVIAT.ORG آموزش مجازی معارف مهدوی

اولین سایت سائیتی هست که در اون، همین فضاهاى کلاسى که ما برگزار مى کنیم، همین دوره ها، همین سرفصل ها، به صورت کلاما مجازى برگزار مى شه يعنى اگر که شما فرصت حضور در کلاس هاى حضورى رو نداشته باشید، اگر شما کلايه جايى زندگى کنيد که امکان حضور در کلاسهاى مهدويت رو نداشته باشید طبيعتا مى تونيد با يک اتصال اينترنتى - اگر در اختيار داشته باشين - از اين آموزش هاى مجازى استفاده بکنيد و آخر دوره هم همون مدرکى که احتمالا در دوره هاى حضورى از طرف بنياد مهدويت تقديم دانش پژوهان مى شه توى دوره هاى مجازى هم تقديم اون دوستان مى شه، يعنى با همين سرفصل ها، با همين اساتيد، با همين منابع، فقط تو فضاى مجازى هست.

طبيعتا اين کار مى تونه براى خصوصا غير از ماها که مثلا در شهرى زندگى مى کنیم که امکان اين کلاس ها هست مى تونيم اينو به خيلى افراد ديگه سفارش بکنيم، توى شهر ديگه اى زندگى مى کنه، توى روستايى زندگى مى کنه، اينترنت داشته باشه ديگه بهانه نداره که مثلا ما علاقه مند به اين هستيم که معارف اسلامى ياد بگيريم ولى زمينه ش نيست، چون الان زمينه ي همه چى توى فضاى مجازى هست و حالا به صورت کلاما تخصصى در بحث مهدويت، امکان آموزش مجازى مهدويت هم وجود داره، من صفحات اينترنتى اينارو الان باز دارم ولى به خاطر اينکه فکر مى کنم آخرش وقت کم مياريم مرور مى کنم، و شما اگه بصورت کلاما فارسى هم توى جستجوگرهاى اينترنتى مثلا بنويسيد که آموزش مجازى مهدويت، يه گزينه ميايد اون يه گزينه هم همين سائیتی هست کهديد.

۲. WWW.MAHDI313.TV فيلم و کليپ هاى مهدوى

اين سايت تو فضاى تصويرى، مفصل شايد مثلا چيزى حدود ۲۰۰، ۳۰۰ تا فايل تصويرى داشته باشه، از کلاس هاى بعضى از اساتيد برگزار کردند به صورت قطعات برگزيده ي پنج، شش دقيقه اى، سخنرانى هاى که بعضى اساتيد در فضاى سخنرانى عمومى داشتند و يه نکته ي خوب بحث مهدويت رو اشاره کردند، اينارو گزينش شده، بسيارى از اين رد و بدل کردن فايل هاى تصويرى اين مجموعه سخنرانى ها يا مجموعه ي گفتگوهاى که اساتيد داشتند يا يه تیکه پرسش و پاسخ مطرح مى شه و استاد جواب اونو تو ۲ دقيقه، ۳ دقيقه، ۵ دقيقه ميده يک بانک خيلى خوبى هست، گفتگوهاى تصويرى مهدويت توى اين سايت جمع شده.

۳. WWW.MAHDAVIAT.IR پرسش و پاسخ مهدوى

يه پورتال جامع پرسش و پاسخ مهدوى هست که اگه اشتباه نکنم يه چيزى حدود "۴۰ هزار" سوال در موضوع مهدويت رو دسته بندى کردند. در موضوع هاى مختلف، از قرآن و سنت، از روان شناسى، اقتصاد، حکومت، نمى دونم، اديان، مذاهب، چيزاى مختلف، و توى اين دسته بندى سوال به سوال، سوال رو مطرح کردند و جواب دادند، جواب خلاصه و جواب مفصل. اگر شما سوالى ارسال کنيد و در اين مجموعه ي چهل هزارتاى نباشه، در ليست صف پاسخگوى قرار مى گيره، هم براى خودتون شخصا جوابش ارسال مى شه و هم توى اون بانک سوالات اضافه ميشه. ديگه خيلى بايد سوال، سوال خاصى باشه که در فضاى مهدويت توى "۴۰ هزار سوال" نيومده باشه؛ بنا بر اين ديگه همه سوال هاى خيلى مهم و سوال هاى قدرى مهم توى اين مجموعه ي مثلا پرسش ها و پاسخ ها گرد هم آمده. مجموعه ي کسانى هم که

دارن پاسخ میدن چون همه اساتید و کارشناسان خیلی خوب هستند، پاسخ ها، پاسخ های عالمانه ی کار شده و فکر شده ای است.

۴. WWW.MAHDI313.IR و سایت WWW.MOUOOD.ORG مجموعه معارف مهدوی

مجموعه ای از موضوعات در فضای مهدویت: از مقاله و پرسش و پاسخ و داستان و غیره، و باز به صورت دسته بندی خوب، اینا رو باز می گم چون من سایتاشو باز دارم...

این دو سایت از جمله سایت هایی هستند که یک درخت واره ای از موضوعات مهدویت دارند تقریباً در هر موضوعی که شما فکرش رو بکنید، از مثلاً فرض بفرمایید بحث های داخلی خودمون: از کتاب شناسی، از روایات مهدویت، آیات مهدویت، از داستان ها، از همه ی تشرفات... یا از بحث های خارجی: مثلاً اینکه غربی ها در مورد مهدویت چی فکر می کنن؟ هالیوود در مورد مهدویت چی ساخته؟ در سینما و یا انیمیشن درباره مهدویت چی داریم؟ مستشرقین چی گفتن؟ نمی دونم ادیان دیگه چی می گن، هندو ها چی می گن... توی اون درخت واره ی موضوعی این دو تا سایت که حدوداً درخت واره شون هم شبیه به هم هست اینا اومده، یعنی مثلاً شما فرض کنید که یک کلید وازه ای به اسم رجعت رو آگه می زنید در زیر مجموعه اش مثلاً ۲۰ تا مطلب برای شما میاد که از این ۲۰ تا مطلب ممکنه ۱۵ تا شبهه مقاله باشه یا بلند یا کوتاه، ۵ تا ش هم مثلاً یکی ش، یک نکته آورده باشه یکی ش پرسش و پاسخی باشه یکی ش یه داستانی باشه یه خاطره ای باشه که مجموعاً مثلاً در بحث رجعت شما توی این دو تا سایت مهدی ۳۱۳ و سایت موعود مثلاً یه بیست تا موضوع به راحتی تو بحث رجعت پیدا می کنی که خب پیدا کردن این مطالب یک جا در مورد یک موضوع توی کتاب ها به این راحتی امکان پذیر نیست یعنی گاهی بدست آوردن خود کتابش شاید به این راحتی امکان پذیر نباشه و وقتی بگیره و هم اینکه جدا جدا کرده باشند از جاهای مختلف، همه در یه موضوع یه جا جمع کرده باشند خب طبیعتاً این کار، کار فضای مجازیه دیگه ما در فضای مکتوب همچین امکانی نداریم.

۵. WWW.DORDANE12.IR معارف مهدویت ویژه کودکان

نمای سایت مثلاً نمای یک اتاق کودکه، وقتی شما مثلاً موس رو می برین روی قاب عکسش، می نویسه که مجموعه عکس های مهدوی در فضای کودکان، وقتی مثلاً میرین روی اون ساعت شماته دارش، میاد مثلاً مجموعه ی داستانهایی که برای خواب کودکان مفیده که مثلاً کنار یک تخت خوابی گذاشته، وقتی میریم روی تلویزیونش، می نویسه مجموعه کلیپ هایی که برای کودکان هست با موضوع مهدویت، وقتی مثلاً میری روی قرآنش، می گه مثلاً مجموعه های قرآنی که برای کودکان هست با موضوع مهدویت، همینطور توی مجموعه ی مسائل مختلف از خاطره و داستان و نقاشی و جورچین و اسباب بازی و ایناها توی اون اتاق کودکی که می بینید همش هر کدوم کلیک بکنید وارد یه فضایی می شه که در واقع مسائل مختلف رو نسبت به اون فضا در مورد کودکان آورده و خب حالا قابل تقدیر هم هست ولی در مجموع بالاخره یک سرگرمی جالبی هست برای کودکان که بخوای بچه های خودتونم با این فضا آشنا بکنید در مجموع چیزی از خوبی توش گیر میاد از نقاشی کشیدن و خط نوشتن و اینا، تا بازی کردن و داستان گفتن و لایبی خوندن و چیزی از مختلف.

خب طبیعتاً سایت های اینترنتی بی شماری در مورد مهدویت وجود داره که دیگه من ارزش عبور می کنم. به صورت خاص شاید دیگه خارج از این ها نتونید شما خیلی مطلب پیدا بکنید الا یک نکته، اون یه نکته ش هم فضاهای

آخرالزمانی و سیاسی و فضاهای بین الملل و صهیونیسم و اینهاست که بعضی از سایت ها به صورت مستقل دارن بهش می پردازن که حوادث امروزی رو بررسی می کنند یهودی ها چکار می کنن، اسرائیلی ها چکار می کنن، جهان اسلام داره چکار می کنه و این ها چه ربطی به ظهور داره، مسائل اجتماعی که الان تو کشور خودمون هست، تو سایر کشورها خصوصاً جوامع اسلام هست اینها چه ارتباطی با ظهور پیدا می کنه با تحلیل های صاحبان اون سایت... اینها رو دیگه ازش عبور کردم چون به صورت خاص جامع فضای مهدویت نیست، حالا شما مثلا در اون سایت انواع و اقسام مطالب رو در بحث های مختلف می بینید، سعی کردن بسیاری از این ها رو به مساله ی مهدویت هم ربط بدن که خب مثلا فرض بفرمایید تو فضاهایی مثل جناب آقای رائفی پور و اینها، آقای عباسی و دیگران، سایت هایی که در اختیار دارند یا مُبلَّغ و مُرَوِّج اندیشه های این بزرگواران هستند...

- معرفی نشریه

(حالا چند تا نشریه معرفی می کنم. این دفعه برعکس قبل که از بزرگسالان اومدیم به کودکان، از کودکان شروع می کنیم می ریم به سمت بزرگسالان)

۱. ماهنامه ملیکا :

یه نشریه ی خوبی موسسه ی "آینده روشن" منتشر می کنه برای کودک به اسم "ملیکا"، ملیکا کیه؟ مادر امام زمان. تلاش می کنن که این نشریه رو منظم منتشر کنن ولی اونی که من بعضی وقتها می بینم این تلاش متأسفانه همیشه به ثمر نمی رسه اما در مجموع بالاخره یک ماهنامه ای هست که در موضوع مهدویت و ویژه ی سن کودک - یعنی حدود مثلا پنج سال تا هشت، نه سال - داره منتشر می شه و به نظرم نشریه ی جالب توجهی هم هست برای بچه ها، و خب حداقل یه مقدار کمک کردن به اینکه این مدل نشریات که بمانند و تعطیل نشن و خیلی نامنظم نشن همینه که بخیریم، اهدا کنیم به دیگران، سوغاتی ای بدیم، جشن تولدی، چیزی... یه همچین نشریاتی تو فضای کودک و نوجوان هم بذارین بالای کادوتون که بالاخره اون فضای ترویج اندیشه ی مهدویت توی کشور هم بشه، اینا بسیار بسیار مفیده و فکر می کنم خیلی مفیدتر از این کتاب های مستقلی باشه که حالا مثلا یک داستانی در مورد امام زمان، یه کتاب داستان کردن و مثلا به پنج هزار تومان می فروشن، اینکه شما مشترک دائمی نشریه ای باشین شاید به سه هزار تومان با مطالب بسیار متنوع تر، احتمالا کار مفیدتری باشه.

۲. ماهنامه انتظار نوجوان :

یه قدم جلوتر، برای سن نوجوان، نشریه ی انتظار نوجوان هست، اینم ماهنامه است و عرضم به حضورتون که تو سن حدود ده سال تا پانزده، شانزده سال به نظر میاد که مطالبش مفید باشه و حال و هوای نوجوان پسندی داره. این دو تا نشریه بخاطر اینکه فضای گرافیکی شون قویه و تلاش کردند که بالاخره مخاطب رو با خودشون درگیر بکنند، احیانا جدولی پر بکنند نقاشی ای بکشند یا مثلا خطی (تمرین) کنند... شاید مسئولینش دیدن خیلی فایده نداره که نسخه ی دیجیتال این نشریه رو توی اینترنت بذارن. شاید یه دلیلی که کم هم توی کشور صدایی ازش شنیده میشه همینه که

فایلهاش به صورت اینترنتی نیست به این راحتی گیر نمی یاد و شما حتما باید اونها رویه جایی توی دکه ای جایی ببینین و احیانا بخرین.

ولی دو سه تا نشریه ی دیگه که خدمت شما معرفی می کنم چون به مقداری فضای عمومی تری داره و در واقع بیشتر فضای مکتوبه یعنی واقعا به سری چیزهایی رو نوشتن و خیلی دیگه خط و نقاشی و گرافیک و اینها در اون کار نشده اینها فایلهاش تو اینترنت بعد از اینکه نشریه منتشر می شه و در کشور توزیع می شه فایلش هم تو اینترنت می ذارن که دیگه شما واقعا اگه نخواستین دیگه خرج بکنین و مکتوبش رو خریداری بکنین، حداقل فایلش رو تو اینترنت ببینید.

۳. ماهنامه موعود :

شاید قدیمی ترین نشریه، این نشریه باشه که مال موسسه ی موعود هست، به نظرم به چیزی حدود ۲۰۰ شماره ازش منتشر شده و تو همون سایت موعودی که بهتون معرفی کردم فایل های این نشریه هم هست. یک فضای عمومی داره؛ یعنی مثلا در همین تحصیلات دیپلم و مانند این ها. و اینکه بالاخره مطالب یک مقداری کوتاه نوشته شده باشه، اصطلاحات تخصصی نداشته باشه، جذاب باشه، شیرین باشه، طراحی جلد و داخل نشریه، طراحی فانتزی باشه، نشریه موعود نشریه موفق بوده. و همین که بالاخره تونسته حدود ده، شانزده سال ۲۰۰ شماره بیاد جلو، این نشان دهنده اینه که جا افتاده و نشریه موفقیه. و فکر می کنم که ارزش مطالعه کردن رو داشته باشه.

۴. انتظار موعود :

یک دو، سه تا نشریه دیگه هم هست که هنوز خیلی پا نگرفتن، که می شه گفت اینا نشریات علمی هستن؛ یعنی مقاله به مقاله اند. خیلی اهل داستان و ماجرا و مصاحبه و مطالب کوتاه و اینها نیست. اگر ۱۵۰ صفحه است، ۱۵۰ صفحش مثلا چند تا مقاله بیست و چند صفحه ای هست... این نشریه "انتظار موعود" و "مشرق موعود" است که میگم خدمت تون.

۵. مشرق موعود :

نشریه مشرق موعود - می شه گفت که - برای مثلا ماها نوشته شده، به این جهت که در هر شماره ای ۷ ، ۸ تا مقاله، ۷ ، ۸ تا موضوع مختلف در فضای مهدویت را نویسنده به صورت تخصصی مطرح کرده، شاید احساس شما هم این باشه که یک «مقاله تخصصی» از «یک کتاب» مفیدتره، به جهات مختلف: یکی این که توی مقاله نوشتن، نویسنده سعی کرده حرف اضافی نزنه یعنی می خواسته توی ۱۵ صفحه یک مطلبی رو بیان بکنه، دیگه خیلی تعارف نکرده و بحث های قلم فرسایی نکرده، و بحث های ادبی هم ننوشته، و خلاصه برای اینکه بتونه ۲۰۰ و ۳۰۰ صفحه کتاب رو جمع و جور بکنه، مجبور نشده که خیلی به ریل و رو بزنه، خلاصه تر و جمع جورتر و مثلا با یک سیر راحت تر و منطقی تری نوشته، خاصیت دوم اینه که یک مقاله به یک سوال جواب میده و این خیلی خوبه. شما معمولا توی یه کتاب پاسخ یه سوال نمی بینی. یک بزرگواری کتابی نوشته و در اون کتاب مثلا فرض بفرمایید که در مورد مثلا علائم ظهور، ۲۰۰ صفحه مطلب نوشته، خب تو این ۲۰۰ صفحه به علامت های مختلف با نگاه های مختلف، کم یا زیاد بحث شده ولی اگر یه نفر آمده در مورد مثلا قتل نفس زکیه، ۲۰ صفحه مقاله نوشته یعنی فقط در این موضوع، و آمده ۲۰ صفحه تخصصی مطلب نوشته. اگه شما دنبال یک مطلب خاص بگردین قطعا توی مقالات پیدا کردنش راحت تره، شاید بشه گفت یه مقداری به

لحاظ علمی هم متقن باشه یعنی قطعی تر باشه مطالبی که توی مقالات معمولاً اساتید می‌نویسند. اینم از معرفی نشریات.

این دوتای آخر یعنی انتظار موعود و مشرق موعود هم، فایل های نشریات توی یک سایت مستقل، انتظار موعود توی سایت انتظار، مشرق موعود توی سایت مشرق موعود قرار داده می‌شه، شماره به شماره، مقاله به مقاله، و پیشنهاد حقیر اینه که اگه شما مثلاً خسته هم باشید یکی دو ساعت بالاخره به مطالعه‌ای چیزی داشته باشین (یه مقاله رو که احساس می‌کنید مثلاً با مزاق شما سازگارتره و یا سوال ذهنی شما بیشتر دنبال این عنوان مقاله هست که احساس می‌کنید موضوعش براتون جالب تره) این یکی رو دانلود کنید و بخونید، اگه از هر شماره نشریه‌ای که هفت هشت تا مقاله هست یکیش هم براتون جذاب باشه یعنی اینکه بالاخره هفته‌ای یه دونه مقاله در یه موضوع مورد علاقتون خوندین که نه خیلی وسیع بوده که بگین من ۲۰۰ صفحه کتاب مجبورم بخونم، و نه هم خیلی کوچولو بوده که دیگه بگید ما آخرش خوندیم و بازم نفهمیدیم چی شد!

اما از بحث مقالات هم خارج می‌شیم.

نشریات رو اگه بخواید مشترک بشید تلفن و آدرس اشتراک و اینا توی اینترنت هست که مثلاً به این شماره زنگ بزنید و مشترک بشید یا مثلاً در سایت فرم رو پر کنید و مشترک بشید. توی بعضی از دکه‌ها هم پیدا می‌شه اگر چه که متأسفانه کمتر دیده میشه! شاید این هم خودش یک حرکت فرهنگی‌ای بخواد که بالاخره مثلاً یه سری افرادی ۱۰ تا ۲۰ تا پنجاه تا بگیرن و تو دکه‌ها توزیع بکنند و بعد نهایتاً قطعاً این طوری جلوی چشم مردم باشه بالاخره خریدارش پیدا می‌شه... و احتمالاً اینکه یکی دو تا مرکز پخش هم در مشهد داشته باشن که برای اشتراک باید به همون شماره تماس بگیرید.

- معرفی کتاب نامه

اما از این دقایقی که در اختیار داریم وارد بحث کتاب می‌شیم که خب طبیعتاً فضای مفصل‌تریه و چه برای مطالعات کاملاً شخصی و تفریحی و آزاد، و چه به صورت مطالعات یه مقداری هدفمندتر بخوایم مقاله‌ای بنویسیم، تحقیقی بنویسیم مثلاً یه کار کلاسی انجام بدیم، کتاب بنویسیم، در یک موضوعی آمادگی پیدا بکنیم، کنفرانس بدیم و مانند این‌ها خب یه مقداری فضای کتاب بیشتر و مطمئن‌تر کمک می‌کنه اگر چه اون بخش مقالات و نشریات و مطالبی که در سایت های اینترنتی هست هم کمک بسیار بسیار ارزنده‌ای می‌کنه و طبیعتاً که همه، چه آدم‌های معمولی مثل من و شما و چه اساتید و بزرگان و ایناها به نوعی "در حال حاضر" اولین مراجعشون مراجعه اینترنتی باشه که خب من به خاطر اونم اول اونها رو خدمت شما معرفی کردم و بعد میام وارد فضای کتاب می‌شم. توی بحث کتاب من اول یکی دوتا کتاب شناسی خدمت شما معرفی می‌کنم یعنی همین کاری که ما داریم در این فضای جلسه‌ای انجام می‌دیم اگر به صورت مکتوب نوشته شده باشه و ما بخوایم دنبالش بگردیم دو، سه مورد رو خدمتتون معرفی می‌کنم.

یک کار بسیار ارزشمند و گرانقدری که صورت گرفته دایرةالمعارف آثار مهدویت از کتب منتشر شده در فضای مهدویت هست. که از ابتدای تاریخ اسلام یعنی از قرن سوم هجری تا سال ۱۳۹۰ هر چی کتاب تونستن دوستان موسسه ی موعود پیدا بکنند جمع شده در حدود هشت جلد کتاب بزرگ، به تفکیک موضوع، یعنی آگه شما می‌خواید در مورد وظایف منتظران به تحقیقی انجام بدی اون فصل انتظار، بخش وظایف منتظران که بیارید از قرن دوم، سوم هجری هر کسی هر کتابی در این موضوع نوشته به صورت معرفی فصل به فصل که باز شما خیلی اشتباه نکنی... (مثلا می‌گید که چه کتاب قشنگی، چه عنوان قشنگی داره بعد با کلی زحمت تهیه‌ش کنی اما وقتی که تهیه‌ش کردی، می‌بینی که این کتاب اون کتابی که می‌خواستی نبود به جور مثلا کلاه گذاشته سرت با این عنوان) اما این‌ها اومدن هر کتابی که معرفی کردند فصل‌های داخلش رو هم آوردند، بنابراین شما آگه بخواید با موضوع وظایف منتظران ببینید در طول تاریخ چه کتاب‌هایی نوشته شده به اون جا مراجعه می‌کنید بعد با سیر تاریخی می‌بینید که از سال دوم هجری تا سال ۱۳۹۰ چه کسانی، چه کتاب‌هایی رو در این موضوع خاص شما نوشته‌اند.

حالا دو تا خاصیت داره: یکی اینکه دیگران کار کردن شما دیگه کاری انجام نمی‌دید، یا حداقل کار دیگران رو می‌بینید بعد پایان‌نامه می‌نویسید، کتابی می‌نویسید، مقاله‌ای می‌نویسید، اگر هم خواستید تحقیق شخصی یا اجباری داشته باشید می‌تونید به این کتاب‌ها مراجعه کنید و به این فصلش دقیقا هدف شما برآورده می‌شه، به جای اینکه با به حالت گیجی بریم تو اینترنت بچرخیم، بریم تو کتابخانه آستان قدس قفسه مهدویتش رو زیر و رو کنیم تا به چیزی پیدا کنیم در موضوع مورد نظر خودمون، آگه این کتاب رو برداریم اون قسمتش رو نگاه کنیم، دقیقا کتاب رو با این نویسنده بریم همون چیزی که می‌خواید توش نوشته شده، این می‌شه گفت کامل‌ترین کتابیه که در موضوع منبع شناسی مهدویت که تا به حال کار شده، کار خیلی بزرگ و ارزشمندی هم هست. و البته این‌طور نیست که همه کتاب‌های فضای مهدویت توی تاریخ در این ۸ جلد آمده باشه - قطعاً به کتاب‌هایی از دست در رفته، و دیده نشده یا پیدا نشده - یا اینکه وارد فضای زبان‌های دیگر و کشورهای دیگر نشدن، ولی خب طبیعیه که آگه ما بخوایم مطالعه‌ای انجام بدیم، خیلی سراغ بقیه زبان‌ها، بقیه کشورها نمی‌ریم، اون چیزی که توی جغرافیای کشور ما تو کتابخونه‌ها و کتاب‌فروشی‌ها، انتشاراتی‌ها، در مورد مهدویت پیدا می‌شه در این کتاب جمع شده، کار بسیار خوبی هم هست.

۲. آئینه موعود:

کتاب دوم به کتابی به اسم آئینه‌ی موعود که معرفی و بررسی ۵۰۰ تا کتاب، این ۵۰۰ تا کتاب رو آقای علی دژاکام در این کتاب به این مدل بررسی کردند، که حالا من فهرستش رو خدمت شما نشون بدم (برای مشاهده پاور پوینت ارائه شده استاد، به سایت www.mahdaviat313.com مراجعه نمایند.) ایشون آمده برای ۱۴ کتاب مهم، برای هر کدام به مقاله نوشته، یعنی همچنین مفصل درباره یک کتاب یک مقاله نوشته، نقاط ضعفش، نقاط قوتش، اینکه هدف نویسنده از نوشتن این کتاب چی بوده، به کی می‌خواسته جواب بده، مثلاً چه مشکلی در اون زمان به وجود آمده که ایشون مجبور شده کتاب بنویسه، احیاناً چه فیوضات و کرامات و تشرفات همراه این کتاب بوده، یا اینکه در مجموع چه نقاط ضعف مهمی این کتاب داره رو، ۱۴ کتاب مهم رو در ۱۴ تا مقاله ایشون کار کردند، که حالا مثلاً عصر ظهور استاد کورانی و کتب دیگه رو ایشون در قالب ۱۴ مقاله نوشتند، به صفحه این وسطش پریده [استاد اشاره میکنه به کم بودن صفحات پاور پوینت] غیر از این ۱۴ تا کتاب، ۵۰ تا کتاب رو هم بصورت مختصر معرفی کردند: هر کتابی حدود نصف صفحه یا یک صفحه که مثلاً این کتاب نویسنده‌ش اینه،

محتواش اینه، و به این نیت نوشته شده، همش توی نصف صفحه، به صفحه. بنا بر اینکه کتاب مهم‌تر باشه یا نباشه اومده ۱۴ کتاب رو برایشون در قالب مقاله توضیح داده، ۵۰ تا رو در حد یه صفحه، نصف صفحه معرفی کرده، می‌شه کلاً ۶۴ تا از ۵۰۰ تا کم کنید چند تا می‌شه؟ ۴۳۶ تا باقی‌مانده رو فقط اسمشون رو گفته (البته یه اشتباه تایی جالب هم داره، گفتند که آثار تالیفی پیش از ولادت امام زمان (ع) که اسامی کتاب‌هایی که در مورد در مورد مهدویت که پیش از ولادت امام زمان بوده رو آوردند، آثار تالیفی از زمان شروع غیبت صغری تا صدهای حاضر این رو هم در یک فصل آوردند، و آثار منتشره از سال ۲۳۶۰ تا ۱۳۸۱ رو هم در یک بخش دیگه آوردند که اون ۳ اشتباه، از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۸۱ رو هم کتاب هاشو جدا آوردند، یه مجموعه‌ای که می‌شه ۴۳۶ تا فقط عنوان کتاب که توضیح نداده که این کتاب چند صفحه است، اگر شما بخواید بالاخره به گشتی بزیند که هر سالی چه کتاب‌هایی در مورد حضرت مهدی نوشته شده تو نشریات مهدویت معمولاً تو هر سالی یکی کار می‌کنه که آثار منتشر شده در زمینه مهدویت پارسال چی بوده، و این سیر همین‌طور مراجعه کنه.

- معرفی درسنامه

در فضای درسنامه‌ای حداقل سه چهار تا درسنامه خوب داریم تو فضای مهدویت، یکیش رو من اصلاً معرفی نکردم حتماً همه شما دارید، همین کتاب‌های نگین آفرینش که در دو جلد منتشر شده.

۱. نگین آفرینش :

یه حالت درسنامه‌ای داره که گذری بر مجموعه‌ی مطالبی که در مورد امام زمان (عج‌الله) مهم‌تر است و معمولاً به ذهن مخاطبان می‌رسه، نگین آفرینش در واقع شروع مطالعه‌ی جدی یک نفر در مورد فضای مهدویت هست که در مورد موضوعات مختلف فصل به فصل دوستان زحمت کشیدند و این مجموعه رو آماده کردند.

۲. درسنامه مهدویت :

یه درجه از این مجموعه تخصصی‌تر، یا جدی‌تر یا مفصل‌تر، یه درسنامه‌ی مهدویت هست که جناب آقای سلیمیان زحمت کشیدند توی سه جلد، یه قدری مفصل‌تر از نگین آفرینش هست، هم سر فصل‌هاش یک چند تا بیشتر شده، در مورد هر درسی یه مقداری بیشتر توضیح داده از نگین آفرینش، شاید اگر مثلاً بخواید پله پله مطالعه کنید بعد از نگین آفرینش نوبت این باشه که اگر استادی هم آگه در دسترس موند حد اقل این درسنامه مهدویت سریالی یه مروری داشته باشیم.

۳. درسنامه تاریخ عصر غیبت :

یک کار درسنامه‌ای دیگه‌ای هم "درسنامه‌ی تاریخ عصر غیبت" است که با مدیریت آقای پورسید آقایی و با همکاری آقای جباری و دیگران این کتاب نوشته شده، کتاب درسی در بعضی از دانشگاه‌ها تدریس می‌شه، من یک قدری وارد فهرست این بشم. خیلی وقت‌ها واقعا نیاز نیست شما کل یک کتاب را بخوانید؛ ولی اگر کتابی رو برداشتید حتماً فهرستش رو نگاه کنید. بعضی وقت‌ها آدم در فهرست یک کتاب، فی الجمله یک سری چیزها رو یاد می‌گیرد. که همون

فی الجمله اش هم خیلی خوبه، یعنی همون مختصرش هم خوبه. اگر ما حوصله نکردیم که مراجعه ی مستقل و جدی بکنیم؛ مثلا چیزی که ایشون در این کتاب نوشته ولی از فهرست یک چیزهایی یاد می گیریم. مثلا معرفی و بررسی منابع، کتابهایی که درباره غیبت نوشته شده، کتابهایی که قبل از ولادت امام زمان در موضوع غیبت نوشته شده... اصلا اگر داخل کتاب رو نخونی، حد اقل اینو یاد می گیری که "چه جالب پس در موضوع غیبت امام زمان، اصلا قبل از اینکه امام زمانی باشه و ایشون متولد شده باشند؛ افرادی در جهان اسلام کتاب نوشته اند!" خب این خیلی خوبه این قدر یاد گرفتیم. حالا، کی نوشته؟ چه کتابی نوشته؟ چند صفحه ست؟ تو اون کتاب چی نوشتن؟ اینها بماند آگه این کتاب رو اصلا نخونیم ولی همین قدر که متوجه می شیم که قبل از ولادت امام زمان افرادی درباره غیبت امام زمان کتاب نوشتند. همین خیلی خوبه. همین قدر هم خاصیتش کم نیست. و حالا بقیه فهرست رو هم من همین طوری آوردم شما باز به همین شکل، اگر اصلا این کتاب رو نخونید و فهرستش رو مشاهده کنید یک چیزایی یاد می گیرید. وضعیت سیاسی - اجتماعی مثلا حکومت در آستانه غیبت صغری... این طوری بوده... یک همچین اتفاقاتی افتاده... همچنین فتنههایی شکل گرفته... بعضی وقتها ممکنه خود تیر رو ببینید و یادتون بیاد که اینها رو مثلا بلد می باشید ولی همین قدرش خیلی خوبه. وضعیت سیاسی - اجتماعی شیعیان در آستانه غیبت امام زمان مثلا این طوری بوده... وضعیت فکری شون این بوده... سیاسی شون این بوده... اجتماعی شون این بوده... پایگاه اجتماعی این بوده... با همین فهرست، ما کتاب نخونده یک چیزهایی یاد می گیریم و خلاصه این کم چیزی نیست.

خب وارد یک فضای جدیدی می شیم.

در یک تقسیم بندی شاید کلی، اگر بخوایم کتابها رو بررسی بکنیم حداقل دو جور هستند: یا یک کتاب نوشته شده و یک مروری بر همه مباحث مهدویت، یا بعضی از مباحث مهدویت داشته، یا یک کتاب نوشته شده و اون کتاب فقط به یک موضوع پرداخته.

گاهی اوقات ما نیازمند این هستیم که در یک موضوع مرور داشته باشیم. مثلا تا حالا در مورد مهدویت، خیلی مطالعه ای نداشتیم، اگر یک کتاب چهارصد صفحه ای برداریم فقط در مورد فرض بفرمایید "سینما و مهدویت" بخوایم بخونیم از حوصله مون خارجه، ضمن اینکه بالاخره اون چهارصد صفحه رو بخونیم آخرش در یک موضوع کوچولویی به نام سینما و مهدویت مفصل چیزهایی یاد گرفتیم. ولی شاید بهتر این باشه که ما اول یک دور مهدویت رو مرور کنیم در سرفصل های مختلف، مثل همین کتاب نگین آفرینش که دارید می خونید بعد از اینکه یک دور مرور کردیم و با تعدادی از موضوعات مهدوی آشنایی پیدا کردیم، به یک موضوع بریم و به صورت تخصصی سوال های مختلفی که تو ذهنمون است درباره اون موضوع بررسی کنیم، مثلا بخش آخر الزمان را که در کتاب ده صفحه گفته و من خیلی مفصل تر نیاز دارم بخونم؛ بریم سراغ کتاب مثلا دوست - سیصد صفحه ای درباره اون موضوع.

در فضای عمومی: از ابتدای تاریخ اسلام اگر بزرگان یا علما کتابی نوشته اند بیشتر با این نگاه نوشته شده که یک دور در احوال امام زمان عجل الله بوده باشه. این کتابهای عمومی دو جور هست: یک جورش کتاب های قدیمی و همیشگی هست که من، یکی دو موردش رو خدمت شما معرفی می کنم و احساس من اینه که مخاطب خاص داره، یعنی شاید کم باشند

کسانی که این کتاب رو کامل مطالعه و بررسی کنند. مثلا کتابی هست به نام کمال الدین و تمام النعمة که این کتاب را شیخ صدوق نوشته است و مرحوم شیخ صدوق به فرمان خود امام زمان این کتاب رو نوشته. امام زمان به شیخ صدوق فرمودند که کتابی در موضوع غیبت بنویس. ایشون فکر کرد که منظور امام زمان غیبت اخلاقی هست گفت آقا من در وظایف غیبت کتاب نوشتم. بعد امام فرمودند که نه، منظور اون غیبت اخلاقی نیست؛ منظور درباره غیبت و عدم ظهور من هست، در غیبت من کتاب بنویس بعد ایشون گفت چشم آقا من کتاب می نویسم و کتابی به اسم کمال الدین رو نوشت.

ما می گیم کمال الدین بخونید که امام زمان خودشون دستور دادند به شیخ صدوق که این کتاب رو بنویسه و که قدمت هزار و صد ساله داره، ولی احتمالا اگر برید بخونید باز تا آخرش نمی خونید چون احساس می کنید این کتاب قدیمی هست و مثلا کُلا با ادبیات زمانه ما، با حال و هوای فکری ما و حوصله ما متفاوت هست. اگر هم بخونید می گید این شیخ صدوقی هم که امام زمان بهش توصیه کردند چی نوشت مثلا امام زمان چی می خواستند که از ته این کتاب در بیاد که بالاخره شیخ صدوق موفق شده و این کتاب رو نوشت.

یا اگر می خونیم که مثلا فلان عالم دید که اوضاع و احوال شیعیان خیلی قَر و قاطی شده و افکار عجیب و غریب تو ذهن شیعیان در مورد حضرت مهدی وجود داره و بعد یک علامه بزرگواری به ایشون دستور داد که بیا مثلا شبهات ذهنی شیعیان رو حل کن و ایشون کتاب نوشت، باز هم ممکنه که ماها نخوانیم به این جهت من با هر دو تا رویکرد یعنی هم رویکرد دوستان و بزرگواری که علاقه مندند در همون فضای سُنّتی همون کتاب های مُهمّ قدیم رو بخونن یکی دو مورد کتاب عمومی خدمتتون معرفی می کنم و هم دوستانی که علاقه مندند که تو فضای معاصر با قلم علمای معاصر کتاب بخونن و یک مقداری مثلا شاید نسبت به اون فضای سُنّتی همیشگی متفاوت تر و به روزتر باشه، دو سه تا کتاب هم به این مدل معرفی می کنم.

- کتابهای عمومی

۱. آفتاب ولایت :

اولین کتاب، کتاب آفتاب ولایت هست نوشته آیت الله مصباح یزدی. البته ایشون خودشون از اول تا آخر قلم نزدند در واقع، مجموعه بحث های ایشون در موضوع مهدویت را یک افرادی آمدند و به همدیگه چسباندند و ایشون نظارت کردند و تأیید کردند و این کتاب نوشته شد. فهرستش رو ملاحظه کنید. در بحث معرفت و محبت نسبت به امام، ایشون چند فصل مطالبی گفتند. عرض شود به حضورتون که یک بحث خیلی مهم در فضای امامت که به نوعی مقدمه است برای ورود به همه بحث های اعتقادی ما شیعیان، اینه که ائمه کُلا در عالم چه کاره اند؟ در این دنیا حالا در مورد حضرت علی یا در مورد حضرت پیغمبر می گیم که بالاخره حکومتی دستشون بود و خدماتی انجام دادند، هدایت کردند مردم را و کارهایی کردند که داریم می بینیم. امام حسن این کار را کردند امام حسین این کار را کردند بعد یک مقداری جلوتر که میایم، مثلا در امام سجاد، امام باقر، امام صادق خدمات علمی کردند در فضای اجتماعی جامعه مناسب بود که فکر شیعی معرفی بشه؛ شیعیانی که هنوز خودشون نمی دانستند که اعتقاداتشون چی هست مثلا این امامها؛ امام چهارم، پنجم، ششم، هفتم آمدند و این فکر شیعیان را درست کردند با آموزش های اعتقادی و فقهی و اخلاقی و مانند این ها. بعد

به امام هادی و امام جواد و این‌ها که می‌رسه، در این باره بعضی مون حقیقتا می‌مانیم. که مثلا امام هادی کلا چه کار کردند، امام عسگری چه کار کردند در این دنیا. حتی مثلا این حتاکی‌هایی که نسبت به امام هادی و این‌ها شد خیلی‌ها در دفاع می‌پرسیدند که الان ما حقیقتا چی بگیم؟ یعنی مثلا یکی می‌پرسه که امام هادی چه کاره بودند در این زندگی دنیوی که داشتند، چه پاسخی داره اگر اصلا نمی‌بودند چه اتفاقی می‌افتاد؟

از همه این‌ها بگذریم می‌رسیم به دوره امام‌زمان. اینکه امام زمان حدود هزار و دویست سال از عمر شریفشون می‌گذره و دارند در غیبت به سر می‌برند، خوب یک سوال خیلی جدی اینه که این امام زمان در حال حاضر چه کارهایی انجام می‌دهند؟ اگر که به نوعی کاری دستشون نیست و منتظر دستور خداوند هستند که ظهور کنند و مثل این، چه اجبار که هزار و دویست سال در پرده‌ی غیبت باشند حالا بنا بر بعضی تصویرها در بیابانی و در چادری زندگی می‌کنند حالا چه اصراری هست که هزار و دویست سال! حالا اگر یک کمی طولانی‌اش بکنیم که خدای نکرده ده هزار سال، بیست هزار سال طول بکشه. این امامی که ده هزار سال در پرده غیبت هست و در نظر بعضیا هم ایشون هیچ کار خاصی انجام نده و همین‌طور هم در انتظار داره می‌گذره و می‌گذره! تا یک روزی مثلا خداوند اجازه ظهور به ایشون بده... آیا این درسته؟ حقیقتا اگر همین الان اعلام کنند که «انا لله وانا الیه راجعون، امام زمان وفات فرمودند و فعلا هیچ خبری نیست تا اطلاع بعدی که خداوند تصمیم بگیره که چه کار بکنه» و یا اینکه بفرمایند «بحث منجی موعود سر جای خودش هست ناامید نشید، خدا هم سر قول خودش هست ولی فعلا این امام زمان هزار و دویست سال عمر کردند و عمرشون به سر آمد و تمام. منتظر باشید که ببینیم بعدا خدا چه می‌خواهد تصمیم بگیره!» حقیقتا آیا از امروز یک خلأ در زندگی مون احساس می‌کنیم که وای امام نداریم و یک چیزی در زندگی مون کم هست؟!

یک همچین اتفاقی برای خیلی‌ها نمی‌افته دیگه؛ کما اینکه این هزار و دویست سالی هم که گذشته خیلی‌ها هیچ احساسی بهشون دست نداده که ما امام داریم یا نه !!! برای خیلی از ماها هیچ فرقی نمی‌کنه چون اگر کُلا مثلا دنبال شفا و توسل و تبرک و نذری دادن و ادای قرض و این‌ها باشیم؛ الحمدلله امام رضا (علیه السلام) هستند حضرت ابوالفضل هستند؛ یعنی بالاخره تو این کارها به امام زمان کاری نداریم. جایگزین به جای ایشون در شفا دادن و ادای قرض و این‌ها وجود داره. پس چرا این امام باید زنده باشند حتی اگر پنجاه هزار سال هم بگذره؟! و چرا این دنیا بدون امام نمی‌چرخه؟! این سؤال خوبییه و جا داره که از بحث مهدویت رو از همین‌جا هم کرد گرچه جوابش یکم سخت هم باشه. ولی بیشتر در نگاه‌های امروزی بسیاری از بزرگواران حدودا با این سوال شروع کردند که خلاصه امام چه کاره است؟ خصوصا کسانی که در فضاهای عقلی یا فلسفی کار می‌کنند مثل آیت الله مصباح یزدی، مثل آیت الله جوادی آملی، اون سوال اولشون اینه که اصلا امام در زندگی ما آدم‌ها چه کاره است؟ چه مقامی دارد؟ چه جایگاهی دارد؟ و چه وظایفی دارد؟ وقتی وظایف و جایگاه ایشون مشخص شد بعد برسیم سر اینکه خوب حالا وظیفه ما به عنوان یک شیعه منتظر چیه؟ یک مقداری مباحث این کتاب مثلا از فصل چهارم وارد این می‌شه که بالاخره امام چه کسی هستند و چی کاره اند در عالم؟ از اون طرف هم محبتی که امام نسبت به شیعیان دارند، توجهی که دارند و یا ارتباطی که داریم؛ و یا این مهدی‌باوری در زندگی ماها چه تأثیری داره توی این فصل مطالبی آورده شده. در مورد یاران، فلسفه غیبت امام زمان چیه؟ و چه کار باید بکنیم؟ و بعد هم وظایف و بعدهم آسیب شناسی... یعنی یک مروری در فضای مهدویت.

۱. عصر زندگی :

این کتاب، یک کتاب قدیمی هست که ده ها بار در این سی چهل سال به برکت انقلاب اسلامی به چاپ رسیده. کتاب عصر زندگی نوشته استاد محترم محمد حکیمی. خب دوستانی که این خاندان حکیمی رو می شناسند (آقای محمدرضا حکیمی، محمد حکیمی و علی حکیمی) می دانند که نگاه این بزرگواران در "فضای اجتماعی" هست؛ بحث های عدالت اجتماعی و اقتصادی، بحث رفع فقر، فساد، تبعیض و ... این کتاب "الحیات" این ها را شاید دیده باشید که یک دور در حیات اقتصادی و اجتماعی انسان این کتاب عصر زندگی هم باز یک مروری بر مباحث مهدویت داره ولی با همین نگاه عدالت اجتماعی، اقتصاد، رفع فقر، رفع ناامنی و مانند این ها، سخن گوی شناخته شده ی این جریان آقای رحیم پور ازغدی باشند که داماد آقای حکیمی هستند همون فضای آقای رحیم پور ازغدی رو میاریم تو فضای مهدویت؛ کتاب آمده که مسئولیت های اجتماعی حکومت مستضعفان و تکامل و رشد و تربیت و سامان یافتن زندگی و اوضاع امنیت و بهداشت و اینها رو یک دور ایشون مرور کردند.

۲. امام مهدی (عج الله) موجود موعود :

یک کتابی هست به اسم موجود موعود که شاید اسمش هم پاسخ به یک کتابی باشد که در ردّ مهدویت توسط یکی از وهابی های معاصر به اسم مهدی موعود. آیت الله جوادی آملی یک کتابی نوشتند به اسم "موجود موعود" اما خیلی نیت این رو هم نداشتند که مثلا دهن به دهن بشن با اون بنده خدا و هرچی او گفته را نقد بکنند، در هر صورت کتاب، کتاب سنگینی ست. البته کتاب ارزشمند، گرانقدر و واقعا خواندنی هست به گونه ای ست که هر کسی در جایگاه خودش این قدر می فهمه که جایگاه ولیّ خدا چیه؟ خدا چه اموری رو به امام واگذار کرده؟ بعد از اینکه امام شناسی رو مفصل بحث کردم وارد مسائل دیگه میشم. بحث های غیبت، انتظار، وظیفه منتظران، دولت منتظر و بعد از اینکه ظهور اتفاق افتاد چه اتفاقی می افته یک دور مرور می شه.

این چند تا کتاب توی فضای عمومی مهدویت بود. بعد از اینکه ما یک سری این کتاب های مفید رو مطالعه کردیم، و نسبت به کل بحث مهدویت آگاهی هامون به یک حد خیلی رسید، ممکنه یک سوالات خاص به ذهنمون برسه که در این مورد خاص دنبال جواب بیفتیم. من چند تا از این موارد خاص رو انتخاب کردم چون اگر می خواستم دیگه در هر موردی که کتاب مستقل نوشته شده حداقل یک کتاب معرفی بکنم خیلی طولانی می شد! برای همین چند تا موضوع عمده تر که ممکنه بیشتر مورد نیازمون بشه رو خدمتون معرفی می کنم.

- کتابهای تخصصی

۱. دلایل عقلی و نقلی امامت و مهدویت :

در یک مسئله بینید ما در مباحث اعتقادی به صورت عمومی در مسئله امامت به صورت خاص عمدتا نگاهمون نگاه نقلی هست (یعنی بیشتر به آیات و روایات توجه داریم) به این معنا که در هر موضوع اعتقادی که به دنبال جواب می گردیم روایتی میاریم؛ مثلا میگه چرا پیغمبر معصوم اند؟ می گیم فلان آیه قرآن این رو گفته. میگه چرا امام زمان به غیبت رفتند؟ می گیم چون حدیث این رو گفته. چرا امام زمان وجود دارند؟ می گیم فلان آیه این رو گفته.

حالا اگر یک نفر بیاد بگه بین من اصلا اسلام رو قبول ندارم چه برسه به تشیع، ولی می‌خوام در یک فضای کاملا غیر اسلامی یعنی همه این قرآن و روایت رو بذار کنار و بعد بیا با استدلال عقلی به من بگو چرا به امام زمان معتقدی؟ این امام زمان چکاره این عالمه؟ درباره اثبات از طریق عقل، ماها غالبا گیر داشتیم توش و میشه گفت بحث مستقلا ام هیچ وقت در طول تاریخ در این باره نوشته نشده بود، اما استاد محترم حجت الاسلام و المسلمین دکتر رحیم لطیفی دو، سه تا کتاب خیلی خوب دارند تو فضای مهدویت یکش رو من معرفی کردم و اون اینکه حدودا برای اولین بار در تاریخ شیعه آمدند گفتند که «بدون تکیه به قرآن و روایت و فقط با دلیل عقلی می‌خوام بیاریم که امام‌زمانی هست و باید باشه» حالا مصداقش حجة بن الحسن هست یا نه، کاری به این نداریم. همچنین آدم معصومی بعنوان امام باید باشه و این در جایگاه امام قرار می‌گیره... کتابی نوشتند بعنوان "دلایل عقلی و نقلی امام در مهدویت" عمده کتاب بخاطر اینکه تو فضای عقلی ما منبعی نداشتیم توی اون دلایل عقلی آخرش به خاطر اینکه خالی از عریضه نباشه یک چند تا دلیل نقلی ام تو یک بخش جداگانه ای آوردند. در دلایل عقلی مثلا «برهان لطف» آوردند و یا «برهان امکان اشرف» آوردند یا «برهان واسطه فیض» را آوردند، یا «برهان انسان کامل» رو آوردند. چهار پنج تا برهان فلسفی و عقلی رو ایشون آمدند مفصل توضیح داده اند.

خوبی اش اینه که چون در تاریخ شیعه برای اولین بار این اتفاق افتاده و در بخش دوم مثلا ۴۰، ۳۰ صفحه بیشتر نشده چند تا آیه قرآن و دو سه تا روایت در اثبات وجود امام زمان هم آورده است.

حالا مثلا یک روایت در اثبات وجود امام زمان کی می‌تونه بگه؟ (حدیث ثقلین) حدیث ثقلین خوبیش اینه که مشترک میان شیعه و سنی است و به دیدگاه هر دو تا متواتره (یعنی آنقدر از افراد متعددی در طول تاریخ نقل شده که احتمال کذب بودنش نمی‌رود)، حالا نوع استدلال این طوره: اینکه پیغمبر می‌فرماید که «کتاب خدا قرآن و عترت من از هم جدا نمی‌شوند تا روز قیامت» معنایش اینه که قرآن تا روز قیامت باقی خواهد ماند از عترت من هم تا روز قیامت حداقل یک نفر زنده باقی خواهد ماند و اینکه این دو تا از هم جدا نمی‌شوند هم معنایش اینه که قرآن که معصوم از خطاست، عترت هم معصوم هست. یعنی از عترت پیغمبر یک آدم معصوم تا روز قیامت همیشه کنار قرآن روی کره زمین خواهد بود. این می‌شه اثبات اینکه امام زمان الان زنده است.

۲. بررسی تطبیقی تفسیر آیات مهدویت:

اما در بحث مهدویت در قرآن من دو تا منبع خدمت شما معرفی می‌کنم که به دو مدل کار کرده‌اند یک مدل این طوره که آقای دکتر نجارزادگان انجام دادند بررسی تطبیقی تفسیر آیات مهدویت، کاری که ایشون انجام دادند اینه تو سه چهار آیه خاص مشهور در بحث مهدویت ایشوند یک دور نظر علمای شیعه و علمای سنی رو در اون آیه بحث کردند که مثلا فرض بفرمایید که در مورد آیه "اظهار دین" که آیه اش اینه که **لِيُظْهِرَ عَلَى الدِّينِ كَلِمَةً وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ**... در مورد آیه اظهار دین که خداوند همچنین تصمیمی گرفته که دین اسلام رو بر همه ادیان غالب کنه و پیروز نماید هرچند که همه کافران و مشرکان دست به دست هم میدنند که این اتفاق نیفته. علمای شیعه، علمای سنی در اینکه معنای این آیه چی هست و چه کسی و چه دوره‌ای می‌خواد این کار انجام بشه بحث کردند و خب طبیعتا نتیجه گرفتند (هم اهل سنت هم شیعیان، در این موضوع اتفاق نظر دارند) که این مسئله در دوره امام زمان ظهور خواهد داشت. دو سه آیه دیگه هم بحث کردند ایشون و کتاب تمام شده.

۳. معجم مهدویت در تفاسیر شیعه و اهل سنت :

یک کار دیگر که بسیار کار ارزشمندی هست اینه که در یک کتابی به اسم معجم مهدویت در تفاسیر شیعه و سنی، نویسندگان آمده اند اینکار رو کرده اند از همون **بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ** سوره حمد شروع کردند و یک به یک از همون آیه اول قرآن تا آیه آخر قرآن **مِنَ الْجَنَّةِ وَ النَّاسِ** اینها آمده اند فقط گفتند که مثلا فرض بفرمایید که آیه ۳ مثلا سوره بقره این منبع شیعه در مورد مهدویت این رو گفته، این منبع دیگره اینو گفته، این اینو، این منبع سنی اینو گفته... دیگره شرح ماجرا رو نیاورده ولی تک تک آیات قرآن رو یکی یکی جلو رفته و گفته که در این تفاسیر شیعه در این تفاسیر سنی در مورد این آیه یک ربطی به مهدویت وجود داره ربطش رو هم گفته چی هست، قطعاً برای کسی که بخواد پژوهشی انجام بده به عنوان امام مهدی در قرآن در موضوعات مختلف مثلا ممکنه ۱۰، ۱۵ تا سرفصل داشته باشه خود مهدویت در قرآن، این بهترین کاره، این کار بسیار آماده ای ست، چون شما میدونید مثلا در سوره قدر **تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ** این ۱۵ تا تفسیری که از ۱۰ تا شیعه است و ۵ تا سنیه گفتند این مثلا ربط داره به امام زمان کار بسیار خوبی است.

۴. امام مهدی در آینه روایات شیعه و اهل سنت :

در قسمت روایات این کتاب رو خدمت شما معرفی می‌کنم در مورد اینکه نگاه شیعه و اهل سنت به موضوع مهدویت چیه؟ ببینید یک مسئله بسیار مهمی وجود داره و اون مسئله اینه که اگر کتابی رو نخونید اما فهرستش رو نگاه بکنید مثلا از «ضرورت پیروی از امام» این که «امامان دوازده نفرند و از قریش هستند» اینکه «پیامبر به آمدن حضرت مهدی بشارت دادند»، «نام و کنیه حضرت مهدی، نسب حضرت مهدی که از اهل بیت‌اند از فرزندان رسول‌اند از عترت رسول‌اند از فرزندان حضرت فاطمه‌اند از نسل امام حسین‌اند و اسم پدر حضرت مهدی چی هست» همین جور برین جلو اما اینا کاری ست که این کتاب انجام داده اینه که روایات شیعه رو آورده، روایت اهل سنت رو آورده و بعد گفته که در این موضوع‌ها ما مشترک‌ایم بین شیعیان و اهل سنت :

روایاتی درباره ریز مطالب جهان اسلام، چرا ظهور اسلام غریب می‌مونه؟ چرا دانشمندان غریب می‌موندند؟ قرآن منزوی بشه! قاریان دنبال پول برن! ارزش اخلاقی! روابط خانوادگی! مساجد! خب چون احادیثی احتمالا تو ذهنتون هست که چی هست اوضاع سیاسی جهان اسلام، اوضاع اقتصادی جهان اسلام، پدیده‌های طبیعی هنگام ظهور، از دجال و قتل نفس زکیه و سفیانی، فتنه‌ها و بحث منتظران این که برای مقدمات ظهور چه باید کرد؟ منتظران چه وظایفی دارند؟ اصحاب امام زمان چند تا هستند؟ از کجا میان به کجا میرند؟ امام زمان کجا ظهور می‌کنند هنگام ظهور چی می‌گند ویژگی‌های اصحاب امام زمان چی هست بعد سفیانی و نمی‌دونم داستان خسف بیداء و مشخصات ظاهری دجال و باطنی دجال و مشخصات ظاهری حضرت مهدی تا این حد که خالی بر گونه ایشون وجود داره در این که هنگام ظهور حضرت مهدی چکار می‌کنند، چی می‌گند، کجا ظهور می‌کنند حضرت عیسی هم نازل می‌شند پشت سر حضرت نماز می‌خوند، کیا بیعت می‌کنند، چطوری بیعت می‌کنند جنگ‌های داخلی چطوری هست جنگ‌های بین‌المللی چطور هست؟ سپاه امام زمان چطوریه؟ دولت امام زمان که بعد از جنگ‌ها هنگام ظهور اتفاق می‌افته با همه این زیر فصل هاش، ما روایات مشترک در شیعه و اهل سنت داریم و این خیلی مطلب خوبیه هنوز کتاب را نخونده این رو یاد گرفتیم.

کتاب "امام مهدی در آینه روایات شیعه و اهل سنت" نوشته آقای ناصری، دقیقاً همین کتاب رو البته با تفاوت خیلی کم، "بررسی تطبیقی روایات مهدویت" در کتب اهل سنت و شیعه آقای دکتر اکبر نژاد نوشتند که باز هم این ها رو لیست کردند یعنی چون محتوای خیلی فرق نداشته، کتابها حدوداً یکی در آمده. این دو بزرگوار زحمت کشیدند و بخوام تمامش بکنم مسئله اینه که در بین شیعه و اهل سنت با همه این اشتراکات که روی هم بگذاریمشون:

سیصد چهارصد تا اشتراک می‌شه ما فقط یک نقطه اختلاف داریم؛ و اون اینه که اهل سنت میگن «امام زمان به دنیا نیومده و هر موقع که خدا اراده کنه که ایشون ظهور کنه، چهل سال قبلش به دنیا میان و بعد در قامتِ یک انسان چهل ساله ظهور می‌کنند» اما شیعیان معتقدند که «نه، امام زمان اگر ۲۰ هزار سال هم در غیبت باشند باید بیست هزار سال در غیبت باشند و زنده باشند و آخرش در قامتِ یک آدم چهل ساله ظهور می‌کنند اون‌ها می‌گند چه اجباریه و از این چیزا که نهایتاً میگن امام زمان به دنیا نیومدند و موقع ظهور ایشون متولد خواهد شد. تنها نقطه اختلاف ما و اهل سنت در موضوع مهدویت حدوداً همینه، ما وجه اشتراک داریم و از این ظرفیت کمتر استفاده کردیم!

۵. ابعاد شخصیت حضرت مهدی (عج‌الله) در ادعیه و زیارات:

موضوع بعدی بحث سیمای حضرت مهدی در ادعیه و روایات است. ادعیه و روایات مهدوی یکی از دلایل اهمیتش اینه که - مشهوره احتمالاً این رو شنیده باشید که - اگر شما بخواهید یک سری از نکات اعتقادی خیلی خوب و اعلا رو پیدا بکنید، اینها معمولاً در ادعیه و مناجات‌های معصومین پیدا می‌شه، چون مثلاً یک فردی مثل من از امام صادق سوال کرده امام صادق من رو نگاه می‌کنه و به اندازه فهم من توضیح میده، اما اگر از امام صادق در مقام مناجات با خدا باشه دیگه این جور نیست که محدودیتی وجود داشته باشه ایشون به اندازه فهم خودشون مناجات می‌کنند و نکاتی رو بیان می‌کنند بنابراین مناجات‌ها و ادعیه سنگینی بار اعتقادی و اخلاقی نسبت به احادیث پرش و پاسخی خیلی بیشتره. تو فضای مهدویت هم این مسئله حاکمه، یعنی شما اگه بخواین امام‌زمان شناس خوب بشین شاید بهتر از بررسی روایی بررسی ادعیه و مناجات‌ها باشه.

این کتاب رو آقای سید مجتبی معنوی نوشتند، حقیقتاً زحمت هم کشیدند به بررسی این مسئله می‌پردازه که امام زمان در دعاها و مناجات‌ها چطور معرفی شدند. که نکات جالبی در فهرستش بود.

۶. مُنتخبُ الأثر:

یک کتاب مشهوری هست به اسم "منتخب الاثر" در بین مراجع تقلید پر کتاب‌ترین مرجع تقلید ما در مورد مهدویت آیت الله صافی گلپایگانی هستند (خدا انشاءالله حفظشون کنه) یک کتاب قدیمی دارند، ایشون اون موقع حقیقتاً زحمت کشیدند که روایات شیعه و سنی را در موضوع مهدویت در بخش‌های مختلف جمع کردند مثلاً اون موقع ۱۶۰۰ روایت جمع کردند اگر چه که الان حدود ۷۰۰۰ روایت در منابع پیدا شده.

به خاطر اینکه این کتاب، مفصل بوده، فردی آمده و مختصرش کرده بعد به فارسی ترجمه شده، مسئول جمکران منتشرش کرده. برای اینکه یک ورق بزنیم و ببینیم در موضوعات مختلف چه روایاتی دم دست داریم این کتاب بهترین گزینه است.

۷. سلوک مهدوی راهکارهای عملی برای تربیت مهدوی :

در خانواده مهدوی؛ در این که چطور فرزند امام زمان پسند تربیت کنیم؟ خانواده امام زمان پسند داشته باشیم؟ چطور یک همسر امام زمان پسند باشیم؟ کتاب سلوک مهدوی راهکارهای عملی برای تربیت مهدوی، آقای حیدری کاشانی زحمت کشیدند. کتاب بعدی هم درباره ی همین موضوعات هست :

۸. رسالت های زن منتظر :

زن منتظر و منتظر پروری، آگه می خواهید زن امام زمان پسند باشید در محیط خانه یا اجتماع ... این کتاب در بحث مهدویت، کتاب برگزیده سال ۸۸ هم شد. خانم مُعینُ الاسلام نویسنده ی کتاب هستند. این آخرش هم فضای خوبی ایجاد کرده که اگر ملاحظه بفرمایید یک آزمون هم آخرش گذاشتند...

۹. تربیت نسل منتظر :

تربیت نسل منتظر رو آقای علی اصغر کیانی نوشته اند که این هم برای بحث تربیتی فرزند و بحث خانوادگی و اجتماعی هست تو فضای مهدویت.

۱۰. منجی در ادیان :

در سایر ادیان، کتاب "منجی در ادیان" نوشته روح الله شاکری زواردهی کتاب خوبیه. تو مسیحیت، یهود، بودا، هندو، زرتشت ... بررسی کردند که اعتقاد به منجی چی هست.

۱۱. عجیب ترین حقیقت تاریخ :

این کتاب، جهت پاسخ به شبهات است که کتاب ارزشمندیه "عجیب ترین حقیقت تاریخ" کتابیه که آقای یوسفیان در پاسخ به کتاب "عجیب ترین دروغ تاریخ" که یک کسی در بحث امام زمان نوشته.

۱۲. در انتظار ققنوس :

پژوهشی درباره موعود شناسی و مهدی باوری، نوشته مهدی علیزاده

۱۳. دیدار در عصر غیبت از نفی تا اثبات :

در بحث اینکه آیا امکان ملاقات و دیدار آقا امام زمان و تشریف به حضور مهدی در دوره غیبت وجود داره یا نه؟ ما دو نوع روایت داریم... در هر صورت یک کتاب هست "دیدار در عصر غیبت" نوشته ی آقای جعفری که زحمت کشیدند این دو مدل رو بحث کرده و بالاخره اثبات کرده که ملاقات امکان داره.

۱۴. مکیال المکارم :

در فوائد دعا برای امام قائم عجل الله

۱۵. دیدار یار غائب :

پژوهشی در جریان شناسی ارتباط با امام زمان عج الله در عصر غیبت از قنبر علی صمدی

۱۶. میرِ مهر :

جلوه های محبت امام زمان عج الله نوشته ی استاد پورسیدآقایی

۱۷. تحلیل تاریخی نشانه های ظهور : از مصطفی صادقی

۱۸. نشانه هایی از دولت موعود : نوشته نجم الدین طبسی

۱۹. مهدیان دروغین :

یک کتاب خیلی خوب هست که آقای رسول جعفریان نوشته اند به نام "مهدیان دروغین" تقریباً هر کسی که در طول تاریخ اسلام، ادعای مهدویت کرده یا دیگران درباره اش ادعای مهدویت کردند رو ایشون جمع کرده که شاید حدود ۳۰۰، ۴۰۰ تا مهدی دروغین ایشون جمع آوری کرده اند در طول تاریخ.

۲۰. مهدویت و فلسفه تاریخ : نوشته ی فرامرز سهرابی

۲۱. تصمیم گیری راهبردی موعود گرا : نوشته غلامرضا گودرزی

۲۲. نگاهی گذرا به نظریه ولایت فقیه : نوشته آیت الله محمدتقی مصباح یزدی

۲۳. چالش های فکری نظریه ولایت فقیه : نوشته مصطفی جعفر پیشه فرد

۲۴. مبانی حکومت اسلامی : نوشته حسین جوان آراسته

- کتابهای پرسش و پاسخ

۱. ۲۰۰ پرسش و پاسخ :

یک کتاب دو جلدی هست، ۲۰۰ پرسش و پاسخ در زمینه مهدویت که جناب حاج آقای موسوی نسب چند سال پیش زحمت کشیدند. ایشون الان (۱۳۹۴) مسئول بنیاد تخصصی مهدویت خراسان هستند.

۲. مهدویت پرسش ها و پاسخ ها :

این رو موسسه آینده روشن (پژوهشکده مهدویت) نوشته، در واقع مجموعه ای از اساتید نوشتند به لحاظ اینکه جدیدتره طبیعتاً سوال ها و جواب های به روزتری داره و مجموعه حقیقتاً ارزنده ای هست شاید ما در فضای پرسش و پاسخ مثل این نداشته باشیم.

۳. موعود شناسی :

یک کتاب هست موعود شناسی پاسخ به شبهات جناب آقای رضوانی نوشتند که این هم حدود ۵۰۰ سوال و جواب دارد در بحث مهدویت.